

100_x New York

Jacqueline Goossens

100_x New York

DE MOOISTE REISBESTEMMINGEN

Colofon

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Dit boek is tot stand gekomen in samenwerking met Connections. Als u opmerkingen of vragen heeft, dan kunt u contact nemen met onze redactie: redactie.toerisme@lannoo.be.

© Jacqueline Goossens en Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2012

TEKST	Jacqueline Goossens (www.jacquelinegoossens.com)
FOTOGRAFIE	Bart Michiels, met uitzondering van de beelden op p. 241, 243, 245, 246.
OMSLAGONTWERP	Keppie & Keppie
VORMGEVING & OPMAAK	Keppie & Keppie
D/2012/45/364 - ISBN 978 90 209 9674 6 - NUR 513	

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorwoord

“Jij zou een gids over New York moeten schrijven!” In de loop van de jaren heeft Jacqueline die aanmaning vaak gehoord van bezoekers die zich verbaasden over haar kennis van de stad. Eindelijk heeft ze het gedaan.

Dit is haar vijfde boek over New York. Zoals aan haar vorige boek, ‘Dit is niet New York, de iconen voorbij’, werd eraan meegewerkt door fotograaf Bart Michiels en door mezelf, haar levensgezel, redacteur en in-leider. We gingen samen naar New York in 1980. We zouden er een jaar blijven. Intussen zijn we er nog altijd. Jacqueline werd verliefd op de stad. Ze kon en kan er niet genoeg van krijgen om ze te verkennen. Te voet, per fiets, met de subway. Alleen, met mij, met vrienden of gasten, of met haar mentor, de historicus en stadsdeskundige Justin Ferate. Ze ging overal en leerde de stad kennen ‘met wratten en al’. Ze schreef erover wekelijks, in kronieken in *De Morgen*, *Knack Weekend*, *Feeling* en andere bladen.

Een van de redenen waarom New York haar zo fascineert, is dat de stad voortdurend verandert. Alle steden veranderen natuurlijk, maar in New York gaat het sneller. Bezoekers die na een ruime tussenpoos terugkeren, zijn er altijd verbaasd over hoeveel er is

verdwenen en hoeveel nieuwe torens, winkels en musea er zijn bijgekomen. Soms zijn de gebouwen dezelfde gebleven maar is de sfeer in een buurt helemaal anders geworden. Jacqueline is geboeid door dat veranderingsproces. Ze bekijkt de stad als een levend wezen. Als ze in een straat in New York staat, ziet ze niet alleen wat er is maar ook wat er was en wat er kan komen. Dit geeft aan deze gids een dimensie die in veel gidsen ontbreekt.

Ook voelt ze zichzelf deel van dat levend wezen. Een New Yorker. Ze bekijkt de stad met de intense aandacht van iemand die betrokken partij is. Maar tegelijk heeft ze haar roots bewaard, waardoor ze de stad blijft bekijken met de verwondering en nieuwsgierigheid van een buitenlander. Die combinatie en haar verteltalent maken haar een ideale gids voor Belgen en Nederlanders die meer van New York willen zien dan de ‘top tien’. Nederlanders, maar ook Vlamingen en Walen, hebben een bijzondere band met New York. Zij hebben de stad tenslotte gesticht. Van dat kleine Nieuw-Amsterdam schiet haast niets meer over. Maar New York erfde van de Nederlanders iets immaterieels dat een grote rol speelde in haar succesverhaal: tolerantie. De Nederlandse kolonie was een kapitalistische



onderneming die werkracht tekortkwam. Je afkomst en godsdienst waren van geen belang zolang je maar de handen uit de mouwen stak. Dat bleef de grondregel in New York en maakte de stad tot een magneet voor immigranten. Hun energie en talenten waren de motor van New Yorks groei en zorgden voor heropleving als de stad in de put zat.

Door zijn gunstige ligging werd New York Amerika's belangrijkste zeehaven. Rond de haven palmde de industrie de waterkanten en vele buurten in. Al van bij het begin van de VS was New York het commerciële en financiële centrum van het land. Toen de VS de dominante economie werden, werden ze dat ook van de hele wereld. Tegen het einde van de 19de eeuw werd er in New York gigantisch veel geld

verdiend. Dat uitte zich in een bouwwoede die tot in de depressiejaren voortduurde. De eerste wolkenkrabbers ter wereld verrezen in downtown Manhattan. Het succes van New York manifesteerde zich ook in de opening van prestigieuze musea, gefinancierd door de Rockefellers en andere superrijke New Yorkse families. New York kreeg culturele uitstraling. De stad werd een magneet voor kunstenaars en entertainers uit heel de wereld en is dat tot vandaag gebleven.

Maar na de Tweede Wereldoorlog begon New York achteruit te boeren. De haven was niet diep genoeg voor de nieuwe containerschepen en kwijnde weg. Bedrijven volgden de havenactiviteiten naar buiten de stad of verhuisden naar moderne industrieparken in de suburbs. Ook een groot deel

Voorwoord

VERVOLG

van de blanke bevolking van New York verhuisde naar groene voorsteden. Dat maakte van New York een armer, minder blanke stad. De versmaling van de taksbasis van de stad had drastische gevolgen. Er moest sterk bezuinigd worden op alle stedelijke diensten zoals onderwijs, transport, onderhoud van parken en infrastructuur, politie en alle sociale diensten. Dat leidde tot meer verarming, onveiligheid en raciale spanningen die de blanke uittocht nog versnelden. De stad verloor driekwart miljoen inwoners. Ondanks die ontvolking was er

nog steeds woningnood omdat hele wijken onbewoonbaar werden. De economische en financiële crisis van de jaren 1970 deden de winsten van Wall Street smelten en de stadsinkomsten kwijnden navenant. In 1975 was New York vrijwel bankroet. In de zomer van 1977 viel de elektriciteit uit in de stad voor 25 uren. Dat leidde tot een orgie van brandstichting, plunderingen en rellen, zoals gewoonlijk vooral in de armere wijken. “New York doet denken aan het einde van de beschaving, aan Sodom en Gomorra, aan het einde van de we-



reld”, schreef de New Yorkse auteur Saul Bellow toen. Velen voorspelden, zo niet het einde van de wereld, dan toch zeker het einde van New York. Het draaide anders uit.

Vandaag is New York een bloeiende en groeiende stad. In geen andere ter wereld hebben zoveel bedrijven hun hoofdkwartieren. In de laatste 15 jaar is hun aantal meer dan verdubbeld. Een van de redenen is dat hier-zijn hen helpt om toptalent te trekken. Want New York is voor zovelen in heel de wereld ‘the place to be’. Er komen meer toeristen dan ooit. In 2011 kreeg de stad 50 miljoen bezoekers over de vloer, 15 miljoen meer dan 10 jaar eerder. Er zijn ook meer toeristische attracties dan ooit. Op Broadway zijn er in 2012 42 spektakels te zien, 12 meer dan in 1990. De vraag is zo groot dat de duurste plaatsen 475 dollar kosten, een absoluut record. Duizenden gebouwen zijn gerestaureerd en duizenden nieuwe kwamen er bij. De parken zijn hersteld en nieuwe, zoals de spectaculaire High Line, werden geopend. De straten van de dichtst bevolkte stadsdelen bruisen dag en nacht van het leven. Dat maakt van New York de leukste wandelstad van Amerika, zo niet van de wereld. Volgens het FBI is het ook de veiligste grootstad van de VS.

Andere Amerikaanse steden die rond dezelfde tijd als New York in verval geraakten, zoals Detroit, zijn er nog steeds belabberd aan toe. Maar New York transformeerde zich met succes in een postindustriële metropool. Dat zou niet gelukt zijn zonder bron van inkomsten die het verlies van haven en industrie compenseerde. Die bron heet FIRE. Het acroniem staat voor Finances, Insurance and Real Estate. Financiën, verzekeringen en vastgoed. Voeg daar nog media, toerisme, gezondheidszorg en onderwijs aan toe en je hebt de pijlers van New Yorks economie.

De eerste is de belangrijkste. De financiële sector kende een enorme expansie, in grote mate dankzij de globalisering. Wall Street-economist Stephen Roach berekende in 2005 dat 80 % van het nettospaargeld van de wereld naar de VS vloeide. Veel van dat geld bleef plakken in New York. Dankzij het fabelachtige succes van Wall Street steeg het modale inkomen in Manhattan, dat nochtans ook arme buurten heeft, tot haast dubbel zoveel als het nationale gemiddelde.

De financiële crisis die in 2007 uitbrak, heeft Wall Street rake klappen toegediend. De fiscale inkomsten uit de financiële sector daalden, wat de

Voorwoord

VERVOLG

stad nog sterker afhankelijk maakte van de grondbelasting en dus van de prijs van het vastgoed. Miljardair Michael Bloomberg, de burgemeester sinds 2001, beseft dat goed. Heel zijn beleid is afgestemd op het aantrekkelijk maken van New York voor mensen met geld. Dat is hem aardig gelukt. Zelfs de aanslagen van 11 september 2001 konden de magnetische kracht van New York niet ondermijnen. Het lijkt wel alsof alle rijken over de hele wereld een stukje vastgoed in Manhattan willen bezitten. De vastgoedcrisis in de VS die staten als Florida en California ruïneert, lijkt in New York nauwelijks voelbaar. New York profiteert van het 'safe haven'-effect: hoe slechter de vooruitzichten elders zijn, hoe meer het geld een veilige haven zoekt. En New York doet er alles voor om die haven te zijn.

Hoe aantrekkelijk een stad is, wordt in grote mate bepaald door hoe veilig men er zich voelt. Ook op dat vlak is er grote vooruitgang. De misdaad is spectaculair gedaald in New York. Voor een stuk is dat het gevolg van de gestegen economische welvaart, maar ook het optreden van de politie krijgt lof toegezwaid. Onder Bloomberg en zijn voorganger Giuliani werd de NYPD uitgebouwd tot een formidabel leger met een personeelsbestand van meer

dan 52.000 en een eigen luchtmacht, zeemacht en spionagedienst met posten in heel de wereld. De klacht van critici is dat de politie in de arme wijken van New York optreedt als een intimiderend bezettingsleger. In de 'Stop and Frisk'-acties van de NYPD werden in 2011 684.330 New Yorkers tegengehouden en gefouilleerd. Meer dan 90 % daarvan waren zwarten en latino's uit de armere buurten.

Voor de toerist is de gestegen veiligheid alleen maar goed nieuws. Toch klagen sommigen dat Manhattan 'een Disneyland voor rijke mensen' wordt, aantrekkelijk maar homogeen, consument-vriendelijk maar niet langer creatief. De trend is reëel maar zover is het nog niet. Zoals deze gids duidelijk maakt zijn er nog tal van bruisende buurten in Manhattan. Maar een effect van die trend is dat vele duizenden kunstenaars, studenten en jonge gezinnen Manhattan voor bekeken houden en zich in andere stadsdelen vestigen, en daar nieuw leven in de brouwerij brengen. Deze gids houdt daar rekening mee. Zonder Manhattan te verwaarlozen, besteedt hij meer dan andere gidsen aandacht aan het New York buiten de klassieke bestemmingen.



...
...
...
...
...

ONOWSKI

INNESS, JR.

SARAH

BETTY ANN ONG

KATHLEEN ANN NICOS

MADELINE

Inhoud

Voorwoord	4
Praktische informatie	14
New York in de geschiedenis	20
Top 10	22
Downtown Manhattan	24
01 Battery Park	26
02 Governors Island	28
03 Vrijheidsbeeld & Ellis Island	30
04 Bowling Green	32
05 Wall Street	34
06 Stone Street & Stadt Huys Block	36
07 Broadway onder Canal Street	38
08 South Street Seaport	40
09 BMW: de drie bruggen naar Brooklyn (Brooklyn, Manhattan en Williamsburg)	42
10 Battery Park City	44
11 Het 9/11 monument & het nieuwe WTC	46
12 Tribeca	48
13 Chinatown	50
14 Lower East Side	52
15 The Bowery	54
16 Little Italy & Nolita	56
17 Soho/Noho	58
18 Greenwich Village	60
19 West Village	62
20 East Village	64
21 Union Square	66
22 Chelsea	68
23 Meatpacking District	70
Midtown Manhattan	72
24 High Line	74
25 Gramercy Park	76
26 Madison Square Park	78

27	Empire State Building	80
28	Times Square	82
29	Bryant Park & Public Library	84
30	Grand Central	86
31	Chrysler Building	88
32	United Nations Headquarters	90
33	Rockefeller Center	92
34	MoMa: Museum of Modern Art	94

Uptown Manhattan

		96
35	Fifth & Madison Avenue	98
36	Columbus Circle	100
37	Central Park	102
38	Lincoln Center	104
39	Upper West Side	106
40	American Museum of Natural History	108
41	Roosevelt Island & Roosevelt Tramway	110
42	Upper East Side	112
43	Yorkville	114
44	Metropolitan Museum	116
45	Museum Mile	118
46	East Harlem (Spanish Harlem/El Barrio)	120
47	Central Harlem	122
48	West Harlem	124
49	Noord-Manhattan	126
50	Oasen in Manhattan	128

Brooklyn

		130
51	Brooklyn Heights	132
52	Fulton Ferry & Dumbo	134
53	Fort Greene	136
54	Vinegar Hill & Clinton Hill	138
55	Williamsburg & Greenpoint	140
56	Bushwick & Bed-Stuy	142
57	Verder in Brooklyn	144

Inhoud

VERVOLG

58	Park Slope & Prospect Park	146
59	Brooklyn Museum, Botanical Garden & Green-Wood Cemetery	148
60	Bensonhurst & Dyker Heights	150
61	Coney Island & Brighton Beach	152
62	Gateway National Recreation Area (Jamaica Wildlife, Floyd Bennett, Dead Horse Bay & Canarsie Pier)	154

Queens

63	Astoria	156
64	Long Island City	158
65	Jackson Heights	160
66	Flushing & Corona	162
67	Forest Hills Gardens	166
68	Rockaway Beach	168

Bronx

69	South Bronx	170
70	Belmont & Bronx Park	172
71	North Bronx	174
72	Pelham Bay Park	176
73	City Island	178

Staten Island

74	Staten Island Ferry	182
75	Snug Harbor & Port Richmond	184
76	De stranden van Staten Island	186
77	South Shore: Richmondtown Restoration, Jacques Marchais Tibetan Museum, Greenbelt, Tottenville	188

Rond New York

78	De kust van New Jersey	190
79	Jersey City & Hoboken	192
80	Jones Beach & Fire Island	196
81	The Hamptons & Shelter Island	198
82	Hudson Valley	200

83	The old Aqueduct Path	204
84	Storm King & The Aldrich Museum	206
85	Harriman-Bear Mountain State Parks	208
86	Woodstock	210
Varia		212
87	Fietsen in New York	214
88	Sportief New York	216
89	New York for kids	218
90	België en Nederland in New York	220
91	Film & tv in New York	222
92	Forten en kastelen in New York	224
93	Terrasjes in NY	226
94	Restaurants	228
95	Subway, bussen & taxi's	230
96	Buiten de stad reizen	232
97	Evenementen	234
98	Uitgaan in New York	236
99	Winkelen in New York	238
100	Logeren in New York	240
Hotels		242
Restaurants		248
Register		253
Colofon		256

Top 10

1

Vrijheidsbeeld/Ellis Island

Of je haar nu mooi of lelijk vindt, de dame met de toorts blijft hét icoon van New York.

Meer info zie tip 3.



2

Empire State Building

King Kong beklom de Empire in de originele filmversie van 1933 toen de toren pas twee jaar oud was, maar nog steeds is dit een imposant gebouw. Meer info zie tip 27.

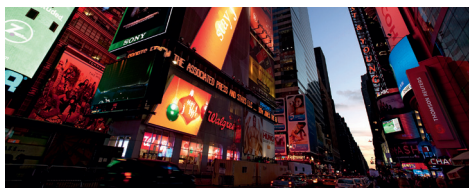


3

Times Square & Broadway

De om ter grootste en om ter felst flitsende lichtreclames zijn indrukwekkendst na zonsondergang.

Meer info zie tips 7 en 28.



4

Central Park

Niet het grootste, wel het bekendste en populairste van de ruim 1700 New Yorkse stadsparken.

Meer info zie tip 37.



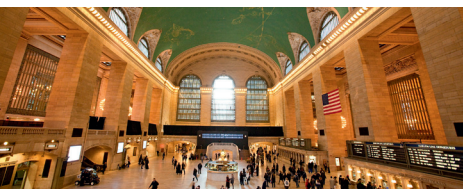
5

Ground Zero

De plaats waar het WTC stond is vandaag een grote bouwwerf waar stilaan nieuwe torens verrijzen.

Meer info zie tip 11.





Grand Central Terminal

Dit grandioos station is een van de mooiste ter wereld. De beroemde klok en het plafond vol sterren zijn slechts enkele van zijn vele charmes. Meer info zie tip 30.

6



MoMa

Het meest toonaangevende museum ter wereld op het vlak van moderne en hedendaagse kunst.

Meer info zie tip 34.

7



Metropolitan Museum of Art

Een collectie van ca. 2 miljoen stuks, gaande van Egyptische tempels tot moderne kunst. Mis in elk geval de daktuin niet! Meer info zie tip 44.

8



Guggenheim Museum

Een kleiner museum met een mooie vaste collectie en steeds boeiende wisselende tentoonstellingen. Dé sterattractie echter is het gebouw zelf. Meer info zie tip 45.

9



High Line

Een onbruik geraakte spoorweg is omgetoverd tot een 'park in de lucht' met prachtige uitzichten op het Meat-packing District, Chelsea en de Hudson. Meer info zie tip 24.

10

Downtown Manhattan

Het zuiden van Manhattan is al vier eeuwen lang het financiële, politieke en juridische centrum van New York. New Yorkers noemen het Lower Manhattan of 'Downtown'. Waar stopt Downtown en begint Midtown? De meningen zijn verdeeld. Voor deze gids is de 23ste straat de grens. Als men met 'Downtown' het zakencentrum bedoelt, dan slaat de term op een veel kleiner gebied onder Chambers Street. Daar ligt het Financial District en stonden de Twin Towers.

Dat is ook het oudste stuk van de stad. Hier begon het in de 17de eeuw met de oprichting van de Nederlandse kolonie. De ligging, aan de monding van de Hudson en de East River, was ideaal. New York werd een belangrijke zeehaven. Toen die te klein werd voor containerschepen, raakten de havenwijken in verval. Sindsdien heeft New York zich met succes getransformeerd in een postindustriële stad. De vervalten wijken zijn opgeknapt en aange-naam om in te wandelen.

Met zijn smalle, soms kronkelende straten ziet Downtown er heel anders uit dan Midtown en Uptown waarvan de straten een recht-op-rechtroosterplan volgen. Je kunt er nog prettig verdwalen. In Downtown val je van de ene verrassing in de andere. In de straatjes rond Wall Street staan 18de-eeuwse gebouwen schouder aan schouder met nieuwe glazen torens. De drukke exotische markten van Chinatown liggen op een boogscheut van de haute-cuisine-paleizen van Tribeca. Op vijf minuten wandelen van het nerveuze verkeer op Broadway wacht de rust van de parken langs de Hudson. In het Meatpacking District strompelen uitgaande meisjes op hoge hakken over de kasseien terwijl vlakbij in de West Village de bewoners van de dure 19de-eeuwse herenwoningen proberen te slapen. Wat verder lokt Chelsea met zijn honderden kunstgalerijen en een populair nieuw lintpark op een oude spoorwegviaduct. Geniet van wat het downtown van nu te bieden heeft en sta af en toe stil bij de souvenirs aan zijn verleden. Kom je over tien jaar terug, dan zal er weer veel veranderd zijn.

eyes con *Lois. M.A.S. 2012* *Estilo*

WWW.NENESCONESTYLO.COM
Contact: ERIC
Manager: ERIC
INFO: [unreadable]

Cápitanes
DE REGGAETÓN

212 AVE B
← EAST
13 STREET
CAPPUCCINO
SANDWICHES
SALADS
AND MORE

east
village
cafe

EAST 13

LOISADAS

DEPT. OF CULTURE
NON-PROFIT



Battery Park

FERRYHAVEN EN GROENE OASE

Battery Park is een groene oase op de zuidpunt van Manhattan. Vanhier vertrekken de veerboten naar Staten Island en het Vrijheidsstandbeeld. Het park is dan ook vaak overspoeld met volk. Maar als de laatste boot is teruggekeerd van Miss Liberty kan het er wonderlijk rustig worden. Het is dan heerlijk om op een bankje langs het water te zitten en de zon te zien ondergaan. Het ruikt er naar de zee die vlakbij is. Meeuwen kriesen. Vissers gooien hun lijnen uit. Boten – groot en klein – varen af en aan. Brooklyn,

Governors Island, Staten Island, New Jersey, het Vrijheidsstandbeeld en Ellis Island: vanhier heb je er een panoramisch zicht op.

Het park dankt zijn naam aan de batterij kanonnen die er vanaf 1683 stond om de haven te beschermen. In het midden staat een rond fort in rode zandsteen, **Castle Clinton**. Het werd gebouwd in 1807 toen er een Britse invasie dreigde. In die tijd was het fort omringd met water. Het park dat er nu rond ligt werd aangelegd op aange-



voerde grond. Vanaf 1855 was het fort de toegangspoort voor immigranten uit Europa. Ruim acht miljoen werden er geïnspecteerd en geregistreerd tot die taak in 1892 werd overgenomen door Ellis Island. Het fort krijgt nog jaarlijks miljoenen bezoekers over de vloer, maar dat komt vooral omdat hier de kaartjes worden verkocht voor de ferry naar het Vrijheidsstandbeeld en Ellis Island. Er is ook een museum over de geschiedenis van het fort in ondergebracht. In de zomer zijn er gratis concerten op de binnenplaats.

New Yorkse parken barsten van de **monumenten**. In Battery Park staan er meer dan twintig, waarvan er zes aan oorlogsslachtoffers zijn gewijd. Het meest aangrijpende staat in het water aan de noordkant van het park. Het is opgedragen aan de bemanningsleden van Amerikaanse koopvaardij schepen die omkwamen in oorlogen. Het stelt drie matrozen voor die op de boeg staan van een bijna gezonken boot. Een van hen strekt zijn hand uit naar een makker in het water. Bij ebbe lijkt het alsof de man nog gered kan worden maar bij vloed steekt enkel zijn hand nog boven water. Beeldhouwster Marisol Escobar baseerde zich voor het werk op een foto die was genomen door de bemanning van de Duitse onderzeeër die het bevoorradingschip had getorpedeerd. Er waren geen overlevenden.

Eveneens in het noorden van het park staat **The Sphere**, een werk van Fritz Koenig (1971) dat de wereldvrede moet symboliseren. Oorspronkelijk stond het tussen de WTC-torens. Wat ooit een gladde, glanzende bol was, is nu een geblutst, bovenaan opengeregen beeld. Aan de voet ervan brandt een eeuwige vlam. De plek is een herdenkingsplaats geworden voor de slachtoffers van 9/11.

Aan de noordkant vlak naast Castle Clinton staat een bescheiden monument geschonken door de provincie **Henegouwen**. Het is opgedragen aan de Henegouwers die hier in 1624 de eerste immigranten waren. Wat verder staat een monument dat Nederland gaf aan New York. Het herdenkt, in Oudnederlands, dat de indianen in 1625 Manhattan verkocht zouden hebben aan de Nederlandse gouverneur voor een prikje. In werkelijkheid zagen alleen de Nederlanders dit als een verkoop. Voor de indianen was land niet iets wat gekocht en verkocht kon worden.

Kijk in Battery Park ook uit naar **Zelda**, de wilde kalkoen die al jaren in het park woont en vaak onverstoord paradeert tussen de menigte. Er zitten ook heel wat eekhoortjes in het park. Geef de rakkers geen eten. Ze zien er tam uit maar hebben vlijmscherpe tandjes.

Mooist als de zon ondergaat

INFORMATIE

✂ **Battery Gardens restaurant** Zuidwesthoek van Battery Park / Terrassen met zicht op baai / www.batterygardens.com

☕ **Starbucks** 1 Battery Plaza / Koffie-gebak / Terras.

Governors Island

WAAR NEW YORK BEGON

Jammer dat het gratis boottochtje naar Governors Island zo kort is. Eenmaal aan land waan je je in een andere wereld. Toch ligt het eilandje op amper 1 km van Manhattan. Je wandelt er onder hoge bomen in een verfrissende zeebries. De zichten op het drukke bootverkeer en de stad zijn indrukwekkend. De architectuur is heel gevarieerd. Nogal wat New Yorkers zouden er willen wonen, maar het zal bij dromen blijven.

Op dit eiland werd New York geboren. De eerste kolonisten waren Waalse protestanten die naar Nederland waren gevlucht onder de Spaanse bezetting. Ze werden hier in 1624 afgezet door de Nederlandse West-Indische Compagnie. Hun opdracht was om een handelspost op te zetten. Liever dan zich meteen op het grote eiland Manhattan te vestigen, kozen ze om eerst de kat uit de boom te kijken op het eilandje vlakbij. Enkele maanden later kregen ze gezelschap van 45 streekgenoten. Het eiland werd te klein en de kolonisten verhuisden naar de zuidpunt van Manhattan, waar nu Battery Park ligt. Een monumentje in dat park herdenkt de Waalse pioniers. In 1637 eigende de tweede Nederlandse gouverneur zich het eilandje toe. Hij doopte het Nooten Eylandt. Andere gouverneurs, Nederlandse en later Engelse, maakten er hun speeltuin

van. Na de onafhankelijkheid werd het eigendom van de staat New York die het in 1800 voor een symbolische dollar verkocht aan de federale overheid. Die bouwde er prompt twee massieve forten die samen met vier andere in Staten Island, Brooklyn en Battery Park de New Yorkse haven moesten beschermen tegen een eventuele Britse invasie. Beide forten staan er nog steeds. **Fort Jay** is het oudste. Met zijn slotgracht, schietgaten, binnenplein en zijstraatjes geplaveid met kasseien lijkt het een middeleeuws kasteel. Het tweede fort, **Castle Williams**, is een ronde kanjer met twee meter dikke muren. Tijdens de burgeroorlog was het een lugubere gevangenis.

Het hart van Governors Island is de lieflijke **'village green'**, een plein met gras, bomen en bloemen, dat op een dorpsplein in New England lijkt. Daarrond staan uitnodigende villa's, waaronder de bakstenen residentie van de gouverneur uit 1708 en het in 1843 gebouwde Admiral's Quarters, een mini-Witte Huis met kanonnen in de voortuin. In 1988 hielden Reagan en Gorbatsjov hier een topontmoeting die het einde van de koude oorlog inluide. Nog wat verder kom je in Nolan Park, waar de officieren woonden. Ook dit lijkt op een knus dorpje met geplaveide straatjes en houten huizen tussen het groen. Wat



verder wandel je voorbij St Cornelius Chapel, een kopie van een 14de-eeuws kerkje. Je passeert woningen in georgiense en victoriaanse stijl en Building 400, ooit het grootste militaire gebouw ter wereld.

Nadat het bijna twee eeuwen lang militair domein was geweest, verkocht de federale staat het eiland in 1996 terug aan New York, weer voor een symbolische dollar. Sindsdien is er enorm gepalaverd over wat te doen met het eiland.

Over enkele zaken is men het alvast eens. Er komen geen woonprojecten, casino's of fabrieken. En een groot deel van het eiland – 35 hectaren – zal omgevoerd worden in een prachtig park ontworpen door het Nederlandse bureau voor landschapsarchitectuur **West 8**. De eerste fase van dit 'Central Park in het water', zoals het al wordt genoemd, werd in 2010 goedgekeurd.

Central Park
in het water

INFORMATIE

Governors Island gratis ferry vanuit Battery Maritime Building, 10 South Street, vlak naast Staten Island Ferry / www.govisland.com / In afwachting is het verkeersvrije eiland open voor het publiek van mei tot eind september, op zaterdag, zondag en feestdagen die op maandag vallen. / Je kunt er wandelen, fietsen en kiezen uit een groot aanbod van culturele activiteiten.

Vrijheidsbeeld & Ellis Island

HET BEROEMDSTE BEELD TER WERELD



Overal ter wereld kent men het Vrijheidsbeeld en overal wordt het als symbool van Amerika en New York beschouwd. Nochtans, zoals historicus Ken Burns schreef, “is het niet gemaakt door New Yorkers, was het niet gewenst door de meeste Amerikanen en werd het bijna niet gebouwd.” Vijf miljoen mensen nemen elk jaar de 15 minuten durende overzet naar Liberty Island om het beeld van nabij te zien en te genieten van het zicht op de skyline van Manhattan. De meesten blijven rond het standbeeld kuieren. Normaal kan men er ook in – er is een klein museum in het voetstuk en een observatieplatform in de kroon – maar in oktober 2011 ging het standbeeld dicht voor renovatiewerkzaamheden die minstens een jaar zouden duren.

Het beeld werd in Frankrijk bedacht en gemaakt. Republikeinen pakten ermee uit in 1865. Uit sympathie voor Amerika dat net een burgeroorlog had gevochten uit naam van de vrijheid maar ook als kritiek op hun autoritaire keizer, Napoleon III. Ze vroegen het Franse volk om Amerika voor zijn honderdste verjaardag een gigantisch beeld te schenken gewijd aan de vrijheid. Frederic-Auguste Bartholdi ontwierp het en reisde naar New York om een geschikte plaats te zoeken en Amerikaanse steun te werven. Frank-

rijk zou het beeld schenken maar Amerika moest voor het voetstuk zorgen. De Amerikaanse reactie was lauw maar Bartholdi liet zich niet ontmoedigen. Gustave Eiffel, de ontwerper van de Eiffeltoren, maakte een ijzeren geraamte waarop Bartholdi 300 koperplaten bevestigde die het beeld zijn groene kleur gaven. Het was klaar in 1884. De 46 meter hoge kolos werd betaald met geld dat in Frankrijk was ingezameld. Maar in Amerika kwam de actie om het voetstuk te financieren niet van de grond. Tot Joe Pulitzer, de Rudolph Murdoch van zijn tijd, er zijn schouders onder zette. Hij beloofde dat de naam van elke schenker, hoe klein ook het bedrag, op de voorpagina van de *New York World* zou staan. Vijf maanden later was er genoeg om de werkzaamheden te beginnen. Het beeld werd onthuld in 1886. Vijftien jaar later werd op de voet het gedicht van Emma Lazarus aangebracht met de vaak geciteerde regels: "Give me your tired, your poor, your huddled masses yearning to breathe free..."

"Eiland van tranen"

Het Vrijheidsbebeeld met daarachter de torens van Manhattan was het eerste wat miljoenen immigranten zagen toen ze New York binnenvoeren. Maar velen waren wellicht te zenuwachtig om van het zicht te genieten. Naast het beeld lag Ellis Island, waar immigratieagenten beslisten wie het land in mocht. "Het eiland van tranen" werd

het genoemd. Toch werd nog geen 2 % van de 12 miljoen immigranten die er tussen 1892 en 1924 passeerden teruggestuurd. In 1924 veranderde de wet: immigranten moesten eerst in eigen land een visum aanvragen. Zo werd de screening op Ellis Island overbodig. Het complex van 34 gebouwen raakte in onbruik. In 1954 werd het licht er uitgedraaid. Ellis Island werd een spookeiland waar de elementen en vandalen hun gang konden gaan. Het verval was ver gevorderd toen men in 1984 met de restauratie begon. In 1990 ging het hoofdgebouw opnieuw open. De imposante zaal is nu een museum dat een goed inzicht geeft in de immigratiegeschiedenis van Amerika. Vele gebouwen van het complex, zoals het ziekenhuis dat het grootste en modernste van Amerika was, wachten nog op restauratie. Neem tijd om te kuieren langs de promenade die uitkijkt op het Vrijheidsbeeld en Lower Manhattan.

De eerste halte
voor immigranten

INFORMATIE

Statue of Liberty & Ellis Island Immigration Museum ferry's om het halfuur vanuit Battery Park /

www.nps.gov/stli